

BİR MÜDDET ZEYTİN YİYECEĞİZ, SONRA...

Kendisini karşılayan sekretere; Nazif Beyle görüşmek istediğini söyledi. Bunun üzerine sekreter birden ciddileşti: "Nazif Bey mi?" dedi. "Evet, Nazif Bey!" diye cevap alınca, hüzünlü bir ses tonuyla "Nazif Bey sizlere ömür efendim, onu kaybedeli dört yıl oldu." dedi. Hiç beklemediği bu haberle bir acı saplandı yüreğine. "Ya, öyle mi...?" diyebildi sadece. Hicranlı bir suskunlukla bir müddet öylece kalakaldı. Gözlerine hücum eden yaşlar yanaklarından süzülüp göğsüne damladı. Kendisini toparlayıp "Onun adına görüşebileceğim bir yakını var mı acaba?" diye sordu. "Evet var, oğlu Selim Bey....". Titrek bir sesle "Öyleyse Selim Beyle görüşebilir miyim?" dedi. Görevli hanım, insanda saygı uyandıran bu kibar beyefendiye, "Selim Bey oldukça meşgul bir insan, randevusuz görüşmek pek mümkün olmuyor; ama ben yine de kendisine bir haber vereyim." dedi ve telefona yöneldi.. Sonra "Kim diyelim efendim?" diye sordu. "Kendimi ona ben tanıtmak istiyorum kızım." cevabı üzerine sekreter dahili telefonu çevirdi. Daha sonra mütebessim bir çehreyle, "Selim Bey sizinle görüşmeyi kabul etti, lütfen beni takip edin." dedi. Beraber merdivenden çıktılar. İnce bir zevkle döşenmiş geniş bir salondan geçip büyük bir kapının önünde durdular, sekreter kapıyı açarak, 'Buyurun!' dedi. O da içeri girdi. Kendisini ayakta bekleyen vakur ve mütebessim gence doğru hızlı adımlarla yürüdü, elini uzatarak, "Merhaba, ben Prof. Dr. Mehmet Baydemir." dedi. "Bendeniz de Selim Cebeci... Lütfen buyurun, oturun." dedi, genç iş adamı.

Mehmet Bey, kendisine gösterilen yere oturur oturmaz: "Yirmi üç yıl, tam yirmi üç yıl... Vaktiyle bana burs verip okumama vesile olan insanın elini öpmek için bu ânı bekledim." dedi ve dudakları titredi, gözleri doldu. "Ama o büyük insanın elini öpmek nasip değilmiş, bunun için ne kadar üzgünüm anlatamam." Yaşarmış gözlerini kuruladıktan sonra Selim Beye döndü: "Fakat en azından o büyük insanın mahdumunun elini sıkmaktan da bahtiyarım." Misafirin bu sözleri üzerine Selim Bey yerinden fırladı, kulaklarına inanamıyordu. Kelimelerinin her biri birer hayret nidâsı gibi dizildi cümlelerine: "Mehmet Baydemir demiştiniz değil mi, Tosyalı Mehmet Baydemir mi?" Profesör, delikanlının bu heyecanlı haline bir anlam veremeyerek başıyla "Evet" dedi. Bunun üzerine Selim Beyin gözleri sevinçle parladı. "Babamla sizi uzun yıllar aradık; ama bulamadık." dedi.

Profesörün yanına gelerek iki eliyle elini tuttu, candan bir dost gibi sıktı ve "Sizi karşıma Allah çıkardı." dedi. Bu sözler profesörü çok şaşırtmıştı. "Uzun yıllar beni mi aradınız? Peki ama neden?" dedi. Selim Bey gülen gözlerle profesöre bakarak "Bizdeki emanetinizi vermek için..." deyince, profesörün şaşkınlığı iyiden iyiye arttı. "Emanet mi?" dedi. Selim Bey cevap vermeden yerine geçip telefonu çevirdi. Karşısındakine "Gelebilir misiniz?" deyip telefonu kapattı. Mehmet Bey, şaşkın gözlerle Selim Beye bakarken kapı çalındı, odaya iyi giyimli bir bey girdi.

Selim Bey ona yanına gelmesini işaret etti, sonra kulağına bir şeyler fısıldadı. Gelen kişi bir şey söylemeden geldiği kapıya yöneldi. O çıkarken Selim Bey, misafiriyle tatlı bir sohbeta başladı. Sohbetleri koyulaştıkça, çehrelerindeki şaşkınlık, yerini birbirlerine hasret kırk yıllık ahbapların yeniden buluşmalarındaki sevinç, samimiyet ve güvene bırakmıştı. Mehmet Bey yurt dışındaki tahsilinden, araştırmalarından ve yirmi üç yıl boyunca her yıl büyüyen memleket hasretinden bahsetti. Sonra Nazif Beyin duvardaki portresini göstererek, "Bu günlerimi şu büyük insana borçluyum." dedi. "Bana yalnızca maddî destek vermedi, mânên de beni hiç yalnız bırakmadı. Yurt dışında tahsil görürken yanı sıra her yeltendiğimde hayalen yanımda hazır oldu. 'Sana bunun için burs vermedim.' diyerek bana istikamet verdi. Ona her namazımda dua ediyorum." dedi ve gözlerini Nazif Beyin duvardaki fotoğrafına mıhladı. Sonra gözleri portrenin altındaki ilk anda mânâ veremediği diğer tabloya kayd.

Son derece şık bir çerçevenin içinde, bazı yerleri yamalı ve tamir görmüş oldukça eski bir çift çorap duruyordu. Biraz daha dikkatli baktığında çerçevede bazı cümlelerin de sıralandığını fark etti:

"Bir müddet zeytin yiyeceğiz, sonra..."

Selim Bey, kendisine bir soru sorduğu için başını ona çevirdi; fakat akli tabloda kalmıştı. Selim Bey'e cevap verirken tabloya bir daha baktı. İkinci cümle de birinci cümle gibi üç nokta ile bitiyordu:

"Bir müddet sabredeceğiz, sonra..."

İyice meraklanmıştı. Bu ilk görüşmeleri olmasaydı, yanına gidip tabloyu iyice inceleyecekti; fakat bu uygun düşmez, düşüncesiyle yalnızca sohbet arasında göz ucuyla merakını gidermeye çalışıyordu. Ancak her seferinde biraz daha artan bir merakın içinde kalıyordu. Üçüncü cümlede:

"Bir müddet yürüyeceğiz, sonra..." diye yazıyor ve altta böyle birkaç cümle daha sıralanıyordu. Artık akli hep tablodaydı. Sonunda dayanamayıp, "Selim Bey merakımı mazur görün. Şu tabloya bir mânâ veremedim."

Selim Bey kendisine has bir gülüş ile misafirine baktı, derin bir nefes alarak:

"Malumunuz, babam varlıklı bir insandı. Oldukça iyi bir hayatımız vardı. Sonra ne olduysa her şeyimizi kaybettik. O zenginlikten geriye hiçbir şey kalmadı. Köşkümüzdeki hizmetçiler de gitti. Yemekleri artık annem yapıyordu. Hatırlıyorum da bir sabah, kahvaltıya sadece zeytin koyabilmişti. O zengin kahvaltılarımıza bedel, yalnızca zeytin... Şaşkınlık içinde, 'Başka bir şey yok mu?' diye sormuştum. Bu soru karşısında annemin hüngür hüngür ağlayışı gözümün önünden hiç gitmiyor. Annemin ağlayışına mukabil babam: 'Bir müddet zeytin yiyeceğiz, sonra...' dedi ve durdu, güçlü bakışlarını üzerimizde gezdirdi, 'Alışacağız.' dedi. Ve iştahla bir zeytin alıp ağzına attı. Birkaç gün sonra haciz memurları gelip köşkümüzü de elimizden aldılar. Kenar bir mahallede küçük, eski bir eve taşındık. Doğru dürüst bir eşyamız da kalmamıştı. Annem bezgin bir sesle: 'Bu evde hiçbir şey yok! Burada nasıl yaşayacağız.' diye haykırdı. Bunun üzerine babam: 'Bir müddet sabredeceğiz, sonra alışacağız.' dedi. Gittiğim özel okuldan ayrılmış, bir devlet okuluna yazılmışım. Sabahleyin okula servisle gitmeyi umarken, babam elimden tuttu, 'Bu ilk günün, okula beraber gideceğiz.' dedi. Yürümeye başladık. Okul oldukça uzak gelmişti bana, yorulup geride kaldığımı hatırlıyorum. Babam kim bilir hangi düşüncelere dalmıştı. Geride kaldığımı fark etmemişti. Biraz sonra fark edince bana döndü. İsyân dolu bakışlarımı yüzünde gezdirdim. Bir an bana ızdırapla baktıktan sonra, yanıma geldi. Bir şey söylemesine fırsat vermeden, kızgın aynı zamanda nazlı bir tavırla, 'Yorulдум.' dedim. Babam oldukça sakin bir şekilde: 'Bir müddet yürüyeceğiz, sonra alışacağız.' dedi.

Babam her sabah erkenden çıkıyor, geç saatlerde ancak dönüyordu. Döndüğünde ise küçük odaya çekiliyor, bazen saatlerce orada kalıyordu. Çoğu zaman buradan gözyaşları içerisinde çıktığını görüyordum. Bir gün, merakıma yenilip babamın küçük odasına girdim. Yerde bir seccade, seccadenin üzerinde de bir tespih vardı. Duvarda ise Arapça bir ibarenin altında şu yazı vardı: 'Allah borcunu ödeme niyetinde olanın kefilidir.' Babamın dediği gibi oldu, zor da olsa zamanla alıştık. Bu hal birkaç yıl sürdü. Bir gün babam eve çok farklı bir yüz ifadesiyle geldi. Ağlamaklı bir yüz ifadesi vardı. Her birimize bir paket getirmişti. Köşkten ayrıldığımız günden beri ilk defa paketlerle eve geliyordu. Bizi bir araya topladı. 'Bugün, benim için ne mânâyâ geliyor biliyor musunuz?' dedi, kelimeleri boğazına düğümlendi, gözlerine yaşlar hücum etti. Sözlerini kesmek zorunda kaldı. Her birimize hediyelerimizi teker teker verdi ve bizi ayrı ayrı kucaklayıp yanaklarımızdan öptü, kendisi de bir koltuğa oturdu. Cebinden gazeteye sarılı bir şey çıkardı. O sırada da ağlıyordu. Hepimiz şaşkınlık içinde babama

bakıyorduk. Gazeteyi açtı, içinden bir çift yeni çorap çıkardı. Bu gözyaşlarıyla, bir çift çorabın alâkasını kurmaya çalışırken babam, beklemediğimiz bir şey yaptı. Çorabı burnuna götürdü, kokladı, kokladı. Arkasından hıçkırarak ağlamaya başladı.

Hepimiz şok olmuşuk, tek kelime bile söylemeden bekledik. Babam nihayet kendisini topladı ve 'Bir zaman önce, büyük bir borcun altına girmiştım. Borcumu ödeme niyetiyle yeniden çalışmaya başladığım zaman kendi kendime 'bütün kazancım, borçlarımı ödeyinceye kadar alacaklılarımın hakkıdır. Onların hakkını vermeden ayağıma bir çorap almak bana haram olsun.' demiştım. Bugün ise, Allah'ın yardımıyla, borcumu bitirdim. Artık kimseye tek kuruş borcum kalmadı." dedi. Sonra gözyaşları içinde ayağındaki çorapları çıkarıp yeni çoraplarını giydi. Ben de o eski çorapları hem aziz bir baba yadigârı, hem de bir ibret nişanesi olarak sakladım. Bu çoraplar her gün bana: 'Paralarını ödeyinceye kadar bütün kazancın alacaklılarının hakkıdır.' diyor”.

Selim Beyin bakışları bilinmez âlemlere dalarken o, nemlenen gözlerini kuruladı, sonra dönüp duvardaki siyah-beyaz fotoğrafa hayran hayran baktı. "Babanız sandığımdan da büyükmüş Selim Bey. Ben olsaydım öyle müreffeh bir hayattan sonra anlattığınız gibi bir darlıkta, herhalde çıldırırdım." Selim Beye döndü ve "Siz ne yapardınız?" diye sordu. Selim Bey kendisine has tebessümü ile: "Bir müddet zeytin yerdim, sonra..." dedi ve gülümsedi. O sırada kapı çalındı, biraz önceki beyefendi elinde bir kutuyla içeriye girdi. Kutuyu Selim Beyin masasına bırakıp çıktı. Selim Bey yerinden kalkıp kutuyu alarak Mehmet Beye uzattı. 'Buyurun, yıllarca size vermek istediğimiz emanetiniz.' dedi. Mehmet Bey bilinmez duygular içerisinde kutuyu açtı. İçinden kadife bir kese çıktı. Keseyi açıp içini kutuya boşalttığında merakı iyiden iyiye arttı. Keseden birkaç tane cumhuriyet altını ile bir not çıkmıştı. Mehmet Bey hassasiyetle katlanmış kâğıdı açıp okumaya başladı.

Sevgili Mehmet Bey oğlum,

Bazen istediğimizi yaparız, çoğu zaman da mecbur olduğumuzu... Tahsil hayatınız boyunca size burs vermeyi taahhüt etmişim. Ancak eğitiminizin son altı ayında size burs verme imkânını bulamadım. Bir müddet sonra imkânlarıma yeniden kavuştum; lâkin bu sefer de size ulaşamadım. Dolayısıyla size borçlandım ve borçlu kaldım. Eğer böyle bir borcu gözyaşı ve ızdırapla ödemek mümkün olsaydı, ben bu borcu fazlasıyla ödemiş olurdum. Zira sevgili oğlum, bu altı aylık zaman diliminde bursunu verememenin ızdırabıyla kaç gece ağladım onu Rabb'im bilir. Her neyse, bursunuzu tarihlerindeki değeriyle altına çevirdim. Bu altınlar sizindir. Bunlar elinize ulaştığında, borçlarımın tamamını ödemiş olacağım.

Sevgilerimle, Nazif Cebeci.

Mehmet Bey neye uğradığını şaşırmişti. Bu büyük insanın yüceliği karşısında bir çocuk gibi yalnızca ağlıyor, ağlıyordu. Selim Bey de bir hayli duygulanmıştı. Onun da yanaklarından yaşlar süzülüyordu. Bir ara yaşlı gözlerle babasının siyah-beyaz portresine baktı. Kendisine yıllarca hüzünle bakan gözleri, bu sefer sevinçle bakıyor gibiydi...

Sacit ARVASI